

RÁ TSØKWÄ RA JONÁS

N'da rá pøngahyä Ojä

**El libro del profeta Jonás
del Antiguo Testamento de la Biblia**

Yuhú (otomí de la Sierra)

La ilustración de la portada es propiedad de Katherine Voigtlander, usada con permiso.

Las ilustraciones en las páginas 3 y 8 son propiedad de @David C. Cook Publishing Co., 1978, usadas con permiso.

Las Sagradas Escrituras para Todos

Publicado por **La Liga Bíblica, A.C.**, México, D.F., 2003

Primera edición

Jonás

Yuhú (otomí de la Sierra)

OTM 03-075 2C

Nu ra Jonás i 'dagi nange'a Ojä

1 ¹ Nu'a Ojä ra Hmu bi zo'a ra Jonás, rá ts'unt'ü n'da ran 'yohü í Amitai a, 'ne bi 'yëmbi: ² "Damin tsa, ní mbabü ja ra dähniini Nínibe 'ne gi mambü nge ga jwaka a, ngetho dá øka a ran ts'o i øt'ü."

³ 'Ne nu'a ra Jonás, nu'bü mí jatho xta 'yøt'a i sifi, pë bi 'dagi nange'a Ojä ra Hmu, 'ne bi mbabü in saya yø dämbotsa bü ja ra hnini Jope, gepü bi din'a n'da ra dämbotsa nge mi ts'utho da nets'i dí mbabü ra hnini Tarsis. Nubüya bi gut'a rá muwi a ra 'yogi 'ne bi hyu a ra dämbotsa nge da mba yatho nangepü ja rá hmi Ojä. ⁴ Pë nu'a Ojä ra Hmu bi japi din ja n'da ran dähi ëmmen ts'ëdi, 'ne nubü made ra dädädehe bin ja n'da ran dä'ye ëmmen ts'ëdi ëna ge'bü nde xtín xën'a ra mbotsa. ⁵ Nu ü yøn 'yommbotsa büya ëmme bin tsu ü, 'ne n'dan gun n'da ü i mba't'yø öjä. 'Ne bi 'yënp'ü ja ra dädädehe ü gatho yø 'beni n'damhma hin'e di hyü ra mbotsa. Pë nu ra Jonás xí gäpu ja rá m pë'ts'i a ra dämbotsa, 'ne xí zühra t'ähä. ⁶ 'Ne nubüya, nu'a ran gërba 'yommbotsa bi mba bü ná 'ben'a ra Jonás, 'ne bi 'yëmbi:

—'Be'a gí ørp'ü grá dot'ähä. Dami ndants'i 'ne dami mba't'a ni Ojä, xømhma ts'urbü thoho din yehrá mbüi nangejü 'ne da yänjü.

⁷ Nu'ü yøn 'yommbotsa büya, din 'yëmp'ü:

—Mbalü ga øthü ran tähä, n'damhma ga pähmbü to'o rá ts'oki na ra 'yänthi dí nuhü. 'Ne bin täpüya, 'ne ge'a ra Jonás bi dahrá ts'oki.

8 'Ne nubuya bi t'ëmp'a:

—Dami xije hanja ge dí nuu na ra 'yänthi. 'Be'a gí pefi 'ne hapu gbí nets'i. Hapu ni hai 'ne 'be'a ní hnini gbí 'yéhë.

9 'Ne bi dá'a:

—Nuga drá hebreoga, 'ne dí tsuga Ojä, nu'a Ojä mahëts'i, nge bi 'yøt'ra dädädehe 'ne ra hai.

10 'Ne nu'u yøn 'yohu buya man'da ëmme bin tsu u, 'ne bi 'yëmp'u:

—Hanja ge gá 'yøt'an jabu.

Ngetho bi bä'u nge mí 'da'a nangepu ja rá hmi Ojä, ngetho xí xí'u. 11 'Ne bi 'yëmp'u:

—'Be'a ga øt'ahe n'damhma din hë ra dädädehe.

Ngetho, nu'a ra dädädehe man'da nín kwe a.

12 Nu'a ra Jonás, bi 'yëmbuya:

—Pe dami bengahu 'ne 'yengahu nu ja ra dädädehe 'ne din hë buya, ngetho dí päka nge ma ts'okiga a bí 'yéhna ra dädändä'ye dí nuu ya.

13 'Ne nu'u yøn 'yohu buya bim pefi nge di ko'ts'a ra dämbotsa bu ja ra hai, pe himbi dä'u ngetho nu'a ra dädädehe man'da ëmme in dekwe. 14 Nubuya, nu'u, bi mba't'Ojä ra Hmu, bi 'yën'u: "Dí a'he ra mate ya grá Ojä, nge hinga tuhe nange rá ts'oki na ran 'yohu, 'ne nu'bu ya hin'yu rá ts'oki na, o gí ënje man dupatehe nange rán däte na, ngetho nu'i grá Hmu gá 'yøt'a ni pahazehe."

15 Bi bent'a ra Jonás u buya, 'ne bi 'yenp'u ja ra dädädehe, 'ne bin hë ra dädädehe buya. 16 'Ne nu'u yøn

'yohu bi 'yēspa Ojä 'ne emme bin tsu u, 'ne bi 'yörba ra
'bøts'e a, 'ne bi xi'u nge zäntho da dännde.

17 Pe nu'a Ojä bá pehna n'da ran dänhwä nge da dut'a
ra Jonás. 'Ne nu'a ra Jonás bi 'yobu ja rá foho a ran
dänhwä an hyupa 'nen hyuxui.

Nu ra Jonás i yäwi Ojä

2 ¹ Nubaya, nu ra Jonás bin yäwi Ojä rá Hmu bəm
bo rá foho a ran dänhwä. ² 'Ne bi 'yēna:

Nu'bu mín ja ma dumbbui dá mba't'i i

- grá Hmu, 'ne gá 'yørka ma nde.
 Nubum botho b̥ ja ra nidu dá mba't'i i,
 'ne gá 'yørka ma nde.
- 3 Gá 'yenga b̥m botho b̥ made ra dädädehe,
 'ne bi mbaska yø dehe.
 'Ne gatho u ni dät'øthe bi goba.
- 4 'Ne dá änga: "Nt'eiga b̥ ja ni hmi."
 'Ne dá b̥ni nge ya hímma nuga a ni hoga nijä.
- 5 'Ne nu'u yø dehe bi mbaska xøn ho,
 'ne bi goba a ra dädädehe.
 'Ne nu'u 'da yø 'y̥ b̥ ja ra dädädehe
 bi gäxma yäga.
- 6 Dá tont'am botho ra hai,
 ya mí tsaga nge ya mazäi ni ofadigi.
 Pe nu'i grá Hmu, ma Ojä i,
 gá yängb̥ ja ran däte.
- 7 Nu'b̥ má tsä nge ya dí 'behma te,
 dá b̥n'i ma Hmu i,
 'ne nu'a ma nde gá 'yøde 'ne bi 'yurp'u ja ni
 hoganijä.
- 8 'Ne nu'u i thännde yø hmitedo,
 i e'ts'a ní 'yë'ts'i i;
- 9 Pe nuga, ga a'a ra jamadi,
 'ne ga ø't'a yø 'bøts'e,
 ga jä'ts'a a dí xi'i nge zäntho ga thännde i.
 Hønt'i i grá Hmu, i tsä gin yänte.
- 10 Nu'a Ojä buya, bi mb̥n'na ran dänhwä da zo'a ra
 Jonás b̥ ja ra ndenthe.

Nu yø jä'i bu Nínibe bi zohyøn t'ø'te xøn ts'o

3 ¹ 'Ne nubaya, nu'a Ojä ra Hmu bi zohná yondi a ra Jonás, 'ne bi 'yëmbi: ² "Hage Jonás, ní mbabu ja ra dähniini Nínibe 'ne gi mambu a ga xi'i."

³ 'Ne nu ra Jonás bi mba büya, bi mbabu ja ra hnini Nínibe tengu xí xi'a Ojä ra Hmu. Nu a ra hnini, ra dähniini a, ëmme xøn doho, 'ne hyu pa na 'yo a ra hnini. ⁴ 'Ne nubaya, bi yurp'u ja ra dähniini 'ne n'dapa bin 'yo, nts'edi bi mbafi, bi 'yëna: "Nu'bu nín yotepa da mba ma jwadi na ra hnini Ninibe."

⁵ 'Ne nu'u 'bup'u ja ra dähniini büya, yø memmbeti age yø hyoya, bi 'yëk'yëi a Ojä, 'ne bi man'u nge da 'yë't'yøn ts'ihme 'ne bi hye yø he xøn ädi, ge'a ra hmepya nange ra dumbui. ⁶ Nu'bu mí 'yø'a ra hmuts'ut'abi bu Nínibe, 'ne'a bi ndansp'u ja rán thuts'i i hux'bu i øt'ran jwänbata, bi mbø'u yø hogahe 'ne bi hye yø he xøn ädi, 'ne bi hyup'u ja yø 'bospi, ra hmepya a nange ran dumbui mahøn'a. ⁷ 'Ne nubaya, nu'a ra hmuts'ut'abi 'ne'u yøm fäts'ih'u bi mambu ja ra dähniini a ram hma nge ëna: "Njo to'o da zi ran ts'ihme, xínga ge'u yøn däni 'ne yø de'yo da mban t'ini 'ne xíngra dehe da mban t'unni. ⁸ 'Ne gatho galu ga hehu yø he xøn ädi, 'ne dan zohmbu Ojä nge gatho ma ts'edih. N'dan gun n'da da zohrá ts'ont'ø't'e 'ne'a ran nexmate i øt'yø pa jabuya. ⁹ 'Ne xømhma ts'urbu thofo nu Ojä di pahrán 'yomfëni 'ne da gähra kwe, 'ne línga tuhü büya."

10 'Ne nu'a Ojä bi nu a i øt'u yø jä'i bu ja ra dähni
Nínibe, 'ne 'bepu ní zohyón t'øt'e xón ts'otho, 'ne bi
zanbaya nge hínda 'yørba a ran unbi xí xifi da 'yørbe.

Bin kwe a ra Jonás

4 1 Pe nu ra Jonás himbi numanho a xí 'yøt'a Ojä,
'ne bin kwe. 2 Nubaya bin yäwi Ojä 'ne bi yëmbi:

—Ma Ojä i, gehna mí manga na nge din ja 'bu za mí
'bæthoga bu ja ma hai. Gananjabu mí nde xká 'dagi, ga
mbabu Tarsis, ngetho dí päka nge nu'i grá Ojä, i ja nin
du'mambu 'ne ni yembui, nge him'bexke gín kwe, ngetho
xón gu i ja nin hwëkate, nge gí ma gi 'yøt'a n'da ran unbi
'ne m'bejwa gidí pahnin 'yomfëni. 3 Ganange'a ma Hmu i,
dí a'a ra mate nge gi hyäga ma te. Man'da xón ho ga tu
xínda ge'bu dam 'buka.

4 Pe nu'a Ojä ra Hmu bi däti:

—Ha gím bëni xón ho a gí øt'e nge gín kwe.

5 Nu ra Jonás buya, bi bøbmu ja ra dähni bu di
'yërbawi ní bøxra hyadi 'ne bin hëmbu. Nubu bi hoka n'da
ran gumpaxi 'ne bi hyupu ja rá xaha, i tømthoho da nu
'be'a da tho'a ra dähni. 6 Nubaya, nu'a Ojä bi japi da
bøxa n'da ra 'yunts'umu, nge da 'yørba ra xaha a ra Jonás
n'damhma da hyu rá mbui. 'Ne nu'a ra Jonás buya emme
bin johya. 7 Pe nu'bu mí hyats'i, nu Ojä bi zanna n'da ra
'yädä nge da zap'a rá paxi ra 'yunts'umu 'ne bi 'yot'na buya.
8 'Ne nu'bu mí bøxra hyadi buya, nu Ojä bi japi din ja n'da
ra pandähi ní 'yëpu ní bøxra hyadi, 'ne nu'a rá thai

ra hyadi di k'atpa bu ja rá yä ra Jonás. 'Ne nu'a buya, i tsa nge da gwent'a, 'ne mí nde a nge da du. Bi 'yëna:

—Man'da xón ho 'bu ga tuga xínda ge'bu gam 'bui.

9 Pe nu'a Ojä bi däti:

—Ha gím bëni nge xón ho gí øt'e nge gín kwe nge bi 'yot'na ra t'äza.

'Ne bi dä'a ra Jonás buya, bi 'yëmbi:

—Hähä, dím bëni nge xón ho thä, 'ne ëmme dí nde ga tu nange ra kwe.

10 Nubuya, nu'a Ojä bi 'yëmbi:

—Nu'i hingá tuhna ra 'yunts'umu, 'ne xíngá japi bin te. N'da ra xui bi bøts'e 'ne nu'a man'da ra xui bi 'yot'i. 'Ne nu'i, man'da gidí hyøkna. 11 Janange'a ha hínman'da rán

thewi nge ga hwëka a ra dähniⁿi Níⁿibe. Nu'a ra dähniⁿi
nge 'bæ'am bongi n'dasiento 'ne 'date mahwähin jä'i nge
hingi pädi 'be'a i øt'e, 'ne xón gu yø zu'wë baya.

A L F A B E T O
usado en este libro

a	como en	axuxi	<i>ajo</i>
ä	como en	ähä	<i>duerme</i>
<u>a</u>	como en	<u>a</u>	<i>pulga</i>
b	como en	buru	<i>burro</i>
d	como en	dethä	<i>maíz</i>
e	como en	efe	<i>guaje</i>
ë	como en	ba ëhë	<i>vendrá</i>
<u>e</u>	como en	<u>exra za</u>	<i>tala el árbol</i>
f	como en	fani	<i>mula</i>
g	como en	goho	<i>cuatro</i>
h	como en	haho	<i>zorra</i>
i	como en	ixi	<i>naranja</i>
ï	como en	ïti	<i>borracho</i>
j	como en	jä'i	<i>persona</i>
k	como en	ka	<i>cuervo</i>
m	como en	mina	<i>ardilla</i>
n	como en	nijä	<i>iglesia</i>
o	como en	o'ti	<i>escribe</i>
ø	como en	øni	<i>pollo</i>
p	como en	pa	<i>día</i>
r	como en	xire	<i>labio</i>
s	como en	sät'i	<i>tancolote</i>
t	como en	tihi	<i>corre</i>
th	como en	thä	<i>mazorca</i>
ts	como en	tsibi	<i>lumbre</i>
u	como en	u	<i>sal</i>
	como en	buru	<i>burro</i>
u	como en	u	<i>tecolote</i>
w	como en	wähi	<i>campesino</i>
x	como en	xaha	<i>tortuga</i>
y	como en	yo	<i>vela</i>
z	como en	za	<i>árbol</i>
'	como en	to'o	<i>¿quién?, quién</i>

tono alto

como en **rá ku su hermano**

